

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

**5110900 – Педагогика ва психология бакалавриат таълим йўналишининг
малака талаблари**

Тошкент

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Тошкент давлат педагогика университети.

ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги хузуридаги Олий ва ўрта махсус, профессионал таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бошқарма фаолиятини Мувоқлаштирувчи кенгашнинг 202_ йил «___» _____ даги _____ - сонли йиғилишида маъқулланган.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 202_ йил «___» _____ даги _____ - сонли буйруғи билан тасдиқланган.

ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур малака талаби 5110900 – Педагогика ва психология соҳаси Давлат таълим стандарти, Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори, Ўзбекистон Республикаси Миллий малака рамкасига мувофиқ ишлаб чиқилган ва расмий меъёрий-услубий ҳужжат ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р		бет
	Кириш.....	4
1.	<i>5110900 – Педагогика ва психология</i> бакалаврият таълим йўналишининг умумий таснифи	4
1.1.	Қўлланиш соҳаси	4
1.1.	<i>5110900 – Педагогика ва психология</i> бакалаврият таълим йўналиши. Малака талабининг қўлланилиши.....	4
1.1.2	Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари.....	
1.2.	<i>5110900 – Педагогика ва психология</i> бакалаврият таълим йўналиши бўйича касбий фаолиятлари таснифи.....	4
1.2.1	<i>5110900 – Педагогика ва психология</i> бакалаврият таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий .фаолиятининг соҳалари.....	4
1.2.2	<i>5110900 – Педагогика ва психология</i> бакалаврият таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий .фаолиятининг объектлари.....	
1.2.3	<i>5110900 – Педагогика ва психология</i> бакалаврият таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий .фаолиятининг турлари.....	4
1.2.4	<i>5111800 –Мақтабгача таълим</i> бакалаврият таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий вазифалари.....	5
2.	<i>5110900 – Педагогика ва психология</i> бакалаврият таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий компетенциясига қўйиладиган талаблар.....	5
2.1.	Умумий компетенциялар.....	6
2.2.	Касбий компетенциялар.....	7
2.3.	Касбий квалификациялар.....	7
3.	<i>5110900 – Педагогика ва психология</i> бакалаврият таълим йўналиши ўқув режаси фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар.....	7
3.1.	<i>5110900 – Педагогика ва психология</i> бакалаврият таълим йўналиши ўқув режаси фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар.....	7
3.2.	<i>5110900 – Педагогика ва психология</i> бакалаврият таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми.....	8
	Библиографик маълумотлар.....	8

1. 5110900 – Педагогика ва психология бакалаврият таълим йўналишининг умумий таснифи

5110900 – Педагогика ва психология бакалаврият таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрлаш кундузи, сиртки таълим шаклларида амалга оширилади. Барча таълим шакллари бўйича ўқитиш кредит –модуль тизими асосида ташкил қилинади. Кундузги таълимда бакалаврият дастурининг меъёрий муддати 4 йил.

1.1. Қўлланиш соҳаси

1.1.1. 5110900 – Педагогика ва психология бакалаврият таълим йўналиши Малака талабининг қўлланилиши.

Малака талаби **5110900 – Педагогика ва психология** таълим йўналиши бўйича бакалаврият тайёрловчи барча олий таълим ташкилотлари учун талаблар мажмуини ифодалайди

1.1.2. Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари:

– мазкур таълим йўналиш бўйича малака талаблари, ўқув режа ва фан дастурларини ишлаб чиқиш ва янгилаш, улар асосида ўқув жараёнини самарали амалга ошириш учун масъул ҳамда ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим ташкилотининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари) ва профессор - ўқитувчилари;

– таълим йўналишининг ўқув режа ва фан дастурларини ўзлаштирувчи таълим ташкилотларининг талабалари;

– бакалаврият битирувчиларининг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация комиссиялари;

-таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат органлари;

– олий таълим ташкилотларини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

– олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли Давлат органлари;

– кадрлар буюртмачилари ва иш берувчи ташкилот ва корхоналар;

-олий таълим ташкилотларига ўқишга кираётган абитуриентлар уларнинг ота-оналари ва бошқа манфаатдор шахслар.

1.2. 5110900 – Педагогика ва психология йўналиши бўйича бакалаврнинг касбий фаолиятлари таснифи

1.2.1. 5110900 – Педагогика ва психология йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари:

5110900 – Педагогика ва психология бакалаврият таълим йўналиши педагогика ва психология таълим ташкилотлари, академик лицейлар, техникумлар учун бакалаврият таълим йўналиши бўйича педагогик кадр жараёнида фойдаланиладиган фанлар, педагогик фаолият воситалари, усуллари, методлари;

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ илмий-тадқиқот институтларида ҳамда мустақил тадқиқотчи сифатида илмий-педагогик тадқиқот ишлари билан шуғулланиш;

оммавий ахборот воситалари, давлат бошқаруви органлари, бошқа давлат ва нодавлат муассасаларида касбий фаолият юритиш каби комплекс масалалар мажмуасини қамраб олади.

1.2.2. 5110900 – Педагогика ва психология бакалаврият таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг объектлари:

- таълим жараёни; ўқитишнинг педагогик технологиялари ва методлари;

- таълимнинг назарий масалалари; ўқитиш методикаси;

- лойихалаштириш асосида ўқув жараёнини бошқариш технологиялари, маъруза, амалий ва лаборатория машғулотларини лойихалаштириш ва ташкил этиш жараёни, шахсий ва касбий ахборот майдонини шакллантириш жараёни, мактабдан ташқари таълим муассасалари таълим-тарбия жараёни; таълим соҳасидаги муаммолар ва уларнинг ечимларини топишни ташкил этиш жараёни; таълимни бошқариш ва педагогик жараённи ташкил этиш;

- мос ихтисослик бўйича илмий-тадқиқот жараёнлари, маънавий-маърифий тарғибот ишлари жараёнлари.

- таълим ташиқлотларида психолог бўлиб фаолият юритиши, техникларда касбий фанлардан ўрнатилган тартибда дарс бериши;

- таълим тизимида кабинет мудири, лаборант ва унга тенглаштирилган лавозимларда ишлаш;

- касб - ҳунар таълим муассасаларида психология ўқитувчиси мос таълим йўналишлар бўйича таълимни амалга оширувчи вазирликлар, унинг тармоқ бошқармалари ва муассасаларида методист бўлиб ишлаш;

- педагогика ва психология таълим фанлар йўналишидаги илмий-тадқиқот ташиқлотларида кичик илмий ходим бўлиб ишлаш;

- архивларда, ахборот-ресурс марказларида, наириётларда, оммавий-ахборот муассасаларида, қўлёзма фондларида, турли тадбиркорлик субъектларида, нодавлат нотижорат ва жамоат ташиқлотларида ҳамда бошқа муассасаларда ишлаш;

- маҳаллий ўз-ўзини бошқариш органлари ҳамда жойлардаги маънавият ва маърифат марказларида ишлаш;

- ишлаб чиқариш соҳасида мусиқий касбий таълим педагогикаси, ўқитишнинг дидактик воситалари, таълимнинг электрон воситаларини ишлаб чиқиш ва амалиётга жорий этиш.

- фан, техника ва технологияларнинг замонавий ютуқлари, кадрлар буюртмачилари талабларидан келиб чиққан ҳолда бакалаврларнинг касбий фаолият соҳаларида қўшимча ва ўзгаришлар бўлиши мумкин.

1.2.3.– 5110900 – Педагогика ва психология таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий фаолиятларининг турлари:

1.2.3 5110900 – Педагогика ва психология бакалаврият таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари

- педагогик;
- илмий-тадқиқот;
- маънавий-маърифий;
- ташиқлий-бошқарув;

1.2.4. 5110900 – Педагогика ва психология таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий вазифалари:

5110900 – Педагогика ва психология йўналиши бўйича Миллий малака рамкасининг 6-малака даражаси ҳамда бакалавр касбий фаолиятлари, соҳалари, объектлари ва турларига мувофиқ бакалаврият битирувчиси қуйидаги вазифаларни бажаришга қодир бўлиши лозим:

Педагогик фаолиятида:

- педагогика ва психология ва методика фанларини ўқитишда намунавий инновацион технологик жараёнларни ишлаб чиқиш ва уларни қўллаш;

-ўқув фанларини ўқитиш методикасини эгаллаш;

-электрон ўқитиш воситаларидан самарали фойдаланиш;

-замонавий ахборот ва педагогик технологиялардан фойдаланиб ноънанавий ўқув машғулотларини ўтказиш;

-ўқитилаётган фанлар бўйича ўқув машғулотларини ўтказиш учун зарур бўлган ўқув-методик хужжатларни тузиши, тайёрлаш ва расмийлаштириш;

-ўқитилаётган фан бўйича ўқув машғулотларини ўтказиш учун ўқитишнинг дидактик воситаларидан фойдаланиш;

-мустақил таълим ва илмий-ижодий қидирув ишлари натижасида ўқитилаётган фан бўйича педагогик фаолиятни мунтазам такомиллаштириб бориш.

-таълим мазмунини белгилаш тамойиллари ва мезонларига риоя этиш, ўқув материалларини танлаш ва тизимлаштиришга доир замонавий ёндашувларни ҳисобга олиш, ўқув материалларини моделлаштириш;

-яхлит педагогик жараённинг умумий қонун, қонуният ва тамойилларига амал қилиш, таълим-тарбия жараёнида ғносеологик, ташкилий, психологик, дидактик, социологик ва кибернетик қонуниятларнинг уйғунлигига эришиш;

-таълим-тарбия жараёни таркибий қисмлари (мақсад, натижа, мазмун, шакл, метод ва восита)нинг ўзаро алоқадорлиги ва умумийлигини ҳисобга олиш;

-таълим-тарбия жараёнини ташкил этишнинг асосий ва ёрдамчи шакллари унумли фойдаланиш; ўқувчиларнинг бўш вақтини самарали ташкил этиш ва ўтказиш;

-талабаларнинг креатив салоҳиятни таълим тизимни ахборотлантириш жараёнида шакллантириш ва ривожлантириш;

-таълим менежменти бўйича билим ва кўникмаларни шакллантириш ва ривожлантириш;

-таълим-тарбиянинг хилма-хил методларини, замонавий педагогик технологияларни оқилona танлай олиш, ижодий ёндашув асосида метод ва технологияларнинг миллий менталитетга мослигини таъминлаш **қобилиятларига эга бўлиши керак.**

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

-илмий-тадқиқотларни ўтказиш ва янги илмий ҳамда амалий натижаларни олиш қобилиятига эга бўлиши;

-замонавий тадқиқот методлари ва методологияси, таълим-тарбияга доир назариялар, концепциялари, илғор тажрибалардан фойдаланиш малакасига эга бўлиши;

-илмий-тадқиқот институтлари ва илмий марказларда таълим йўналишларидаги фанлар ва уларни ўқитиш методикасига оид мавзуларда тадқиқот олиб бориш;

-интернет тармоғида энг янги илмий ютуқлар ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналган ҳолда қидириш ва топиш;

-таълим йўналишларидаги фанларга оид илмий тўпламлар, маҳаллий ва чет эл илмий-тадқиқот ютуқларини ўрганиш;

-илмий-тадқиқот ишланмаларини тайёрлаш, соҳа адабиётлари экспертизасини амалга оширишда қатнашиш;

-маълумотларни жамлаш, қайта тайёрлаш, мавзу бўйича илмий маълумотларни тизимли таҳлил қилиш;

-тадқиқот натижалари ва ишланмаларини татбиқ этиш **қобилиятларига эга бўлиши керак.**

Маънавий-маърифий фаолиятида:

-маънавий-маърифий ишларни режалаштира олиши, уни ташкил этиш методикасини эгаллаш, ўқувчилар онгига миллий истиқлол ғоясини сингдириш;

-ўқувчиларда мафкуравий ва ахборот хуружларига қарши иммунитетни юзага келтириш метод ва технологияларини билиши;

-глобаллашув шароитида кечаётган жараёнларда ахборот коммуникация технологияларининг ўрни ва таъсири ҳақида тушунтириш ишларини олиб бориш;

-маҳаллаларда маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича индивидуал суҳбат ўтказиш;

-миллий урф-одат ва маросимларни ўтказишда, умуминсоний кадриятлар, меҳр-мурувват, бағрикенглик, ватанпарварлик, садоқат каби юксак инсоний фазилатларни очиб бериш **қобилиятларига эга бўлиши керак.**

Ташкилий-бошқарув фаолиятда:

- педагогика ва психология таълимига оид турли тадбир, анжуман ва маърифий суҳбатларни ташкиллаштириш;
- педагогик ва ахборот технологиялардан фойдаланган ҳолда ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш механизмларини ишлаб чиқиш;
- атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мос келиши борасида ишлаб чиқариш жараёнларини назорат қилиш;
- жамоада ижтимоий ва маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш ва бошқариш;
- фикрлар ҳар хил бўлган шароитда тўғри қарор қабул қилиш;
- бажараётган фаолияти бўйича иш режасини тузиш, назорат қилиш ва амалга оширилган ишнинг натижаларини баҳолаш *қобилиятларига эга бўлиши керак.*

2. 5110900 – Педагогика ва психология бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар

2.1. Умумий компетенциялар:

- давлат сиёсатининг долзарб муаммоларини билиш, ижтимоий-иқтисодий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қила олиш;
- хорижий тилларни бирида касбий фаолиятга оид ҳужжатларни моҳиятини тушуниши, табиий илмий фанлар бўйича касбий фаолияти доирасида зарурий билимларга эга бўлиши ҳамда улардан замонавий илмий асосда касб фаолиятида фойдалана билиш;
- ахборот технологияларини касбий фаолиятида қўллаш билиши, ахборот йиғиш, сақлаш, қайта ишлаш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаган бўлиши, ўз касб фаолиятида мустақил асосланган қарорлар қабул қила олиш;
- янги билимларни мустақил эгаллаш билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил қила олиш;
- соғлом турмуш тарзи ва унга амал қилиш зарурияти тўғрисида илмий тасаввурга эга бўлиш.

2.2. Касбий компетенциялар:

- меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларни излаш, таҳлил қилиш ва улардан касбий фаолиятида фойдаланиш кўникмаларига эга бўлиш;
- ташкилий тузилмаларни оптималлаштириш, кадрларни бошқариш стратегиясини қўллаш, тадбирларни режалаштириш ва амалга ошириш кўникмаларига эга бўлиш;
- музокаралар, учрашувлар, ишбилармонлик ёзишмаларини олиб бориш ва онлайн алоқаларни амалга оширишни билиш;
- корпоратив ахборот тизимларини, таълимнинг статистик, молиявий-иқтисодий таҳлили ва молиявий ҳисоботларни тайёрлашни, маълумотлар базасини юритишни билиш;
- педагогика ва психология назарий билимларга эга бўлиши; гуманитар ва ижтимоий фанлар асосларини, жорий давлат сиёсатининг долзарб масалаларини билиши, ижтимоий муаммолар ва жараёнларни мустақил таҳлил қила олиши;
- табиат ва жамиятда кечаётган мусиқий жараён ва ҳодисалар ҳақида яхлит тасаввурга эга бўлиши, табиат ва жамият ривожланиши ҳақидаги билимларни эгаллаши ҳамда улардан замонавий илмий асосларда ҳаётда ва ўз касб фаолиятида фойдалана билиши;
- ахборот йиғиш, сақлаш, қайта ишлаш ва улардан фойдаланиш усулларини эгаллаган бўлиши, ўз касб фаолиятида мустақил асосланган қарорлар қабул қила олиши;

- Педагогика ва психология таълимнинг бакалавриат йўналиши бўйича рақобатбардош умумқасбий тайёргарликка эга бўлиши;
- янги билимларни мустақил эгаллай билиши, ўз устида ишлаши ва меҳнат фаолиятини илмий асосда ташкил қила олиши;
- соғлом турмуш тарзи ва унга амал қилиш зарурияти тўғрисида илмий тасаввур ҳамда эътиқодга, ўзини жисмоний чиниқтириш ўқув ва кўникмаларига эга бўлиши.

2.3. Касбий квалификациялар:

Таълим муассасасида педагог-психолог фаолияти, педагогика ва психология ва методика фанларини ўқитиш, ўқув-методик ҳужжатларни тузиш, тайёрлаш ва расмийлаштириш, ўқув материалларини моделлаштириш, талабаларнинг креатив салоҳиятни ривожлантириш, таълим менежменти, таълим муассасаларида педагог-психолог, педагогик-психологик диагностика, педагогик-психологик коррекция, психологик маслаҳат, педагогик-психологик профилактика, педагогик-психологик тарғибот, касбга йўналтириш, гуруҳ раҳбари фаолияти амалга ошириш квалификацияларига эга бўлиш мумкин.

3. 5110900 – Педагогика ва психология бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

3.1. 5110900 – Педагогика ва психология бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фан дастурлари мазмунига қўйиладиган умумий талаблар

Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режаси ва фанлар дастурлари таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг тавсифи ҳамда касбий компетенцияларига қўйиладиган талабларга мувофиқ, талабалар мажбурий ва танлов фанларини ўзлаштириши, амалиётларни ўтиши ва натижада касбий фаолиятида зарур билим, кўникма ва малака компетенциялари эгаллашини таъминловчи мазмунда ишлаб чиқилади.

Ўқув режаси кредит-модуль тизими асосида шакллантирилади. Бунда ўқув жараёни графиги, ҳафталар кесимида, ўқитиш вақти, аттестациялар, амалиётлар, таътиллар, семестрлар бўйича ўтиладиган "Умумқасбий фанлар", "Махсус фанлар", машғулотлар турлари, ажратилган соатлар, кредитлар, фанлар коди, Давлат аттестацияси ва бошқалар кўрсатилади.

Ўқув режаларига киритиладиган мажбурий ва танлов фанлар турдош

Олий таълим муассасалари билан ҳамкорликда таянч олий таълим муассасалари томонидан белгиланади.

3.2. 5110900 – Педагогика ва психология бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасидаги юклама ҳажми

Барча турдаги аудитория ва аудиториядан ташқари ўқув ишларини ўз ичига олган ўқув юкламасининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 54 соат қилиб белгиланади. Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда (кундузги) ўқиш шакли учун аудитория машғулотларининг энг юқори ҳажми ҳафтасига 30 соатгача қилиб белгиланиши мумкин.

Ўқишнинг норматив муддати 4 йил бўлгани ҳолда ўқув жараёни 152 ҳафта давом этиши зарур.

Ўқув даврининг умумий ҳажми қуйидагича тақсимланиши мақсадга мувофиқ:

Ўқув даврлари	Кундузги таълим шакли учун*	Сиртки таълим шакли учун*
Назарий ва амалий таълим*	40-60%	40-60%
Шу жумладан мустақил таълим	-	25-45%
Аттестация	6-8%	6-8%
Таътил	10-30%	10-30%
Малакавий амалиёт	15-30%	15-30%
Битирув малакавий иши	2-3%	2-10 %

Библиографик маълумотлар

УДК: 002: 651. 1/7

Гуруҳ Т 55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар:

Касбий фаолият тури, компетенция, таълим йўналиши, касбий фаолият объекти, касбий фаолият соҳаси, бакалавриятнинг асосий ўқув режаси ва фан дастурлари, профиль, ўқиб-ўрганиш натижалари, ўқув даври, тармоқлар ва соҳалар, малака талаблари, ўқув режа, модуль, амалиёт, амалиёт объекти, аттестация, таътил, малакавий амалиёт, битирув малакавий иши.

Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий кадрлар истеъмолчилари

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Тошкент давлат педагогика университети

Ректор _____ **А.Умаров**

202_ йил « _____ » _____

М.Ў.

КЕЛИШИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги
ҳузуридаги Олий таълимни
ривожлантириш тадқиқотлари ва илғор
технологияларни татбиқ этиш маркази

Директор _____ **З.Х.Хакимов**

202_ йил « _____ » _____
М.Ў.

Тошкент молия институти

Ректор _____ **У.Ў. Азизов**

202_ йил « _____ » _____
М.Ў.

Ўзбекистон Миллий университети

Ректор _____ **А.Марахимов**

202_ йил « _____ » _____
М.Ў.

“AGRO KIMYO STANDART” МЧЖ
директори

_____ **Н.Н. Собиров**

202_ йил « _____ » _____
М.Ў.

“Avangard stroy” МЧЖ директори

_____ **С.Розиқов**

202_ йил « _____ » _____
М.Ў.

“Shamteks” ХК директори

_____ **Ш.И.Қосимов**

202_ йил « _____ » _____
М.Ў.

